

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертаційну роботу КРИЧЕВСЬКОЇ Юлії Василівни
на тему: «Економіко-управлінська оцінка операційної системи підприємств-стейкхолдерів будівництва» подану до спеціалізованої вченої ради Д 26.056.10 Київського національного університету будівництва і архітектури, на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 - Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

1. Аналіз актуальності обрання теми.

У сучасних умовах функціонування будівельні компанії України потребують впровадження ефективних організаційно-економічних механізмів, а також новітніх методів і форм управління будівельними процесами, що сприятимуть суттєвому підвищенню їх результативності. З огляду на те, що сучасна економіка трансформується в інформаційну, ключовим фактором конкурентоспроможності підприємств стає їх здатність створювати, аналізувати та раціонально використовувати інформаційні ресурси. Основними виконавцями виробничої діяльності в будівництві є операційні підрозділи підприємств, які функціонують у рамках їх операційних систем. Відтак операційна система охоплює всі аспекти виробничого процесу, забезпечуючи перетворення отриманих ресурсів у готову продукцію або комплекс послуг, які потім передаються у зовнішнє середовище. Безперервний моніторинг та ефективне управління операційною системою є невід'ємною складовою діяльності будівельних компаній, а також важливим фактором їх конкурентоспроможності в сучасних ринкових умовах. Необхідність перегляду підходів до організації та вдосконалення операційних систем будівельних підприємств базується на практичному та науково-дослідницькому досвіді автора. Проведений автором аналіз наукових джерел дозволив визначити, що операційна система будівельного підприємства являє собою впорядковану систему господарсько-виробничої діяльності, у якій ресурси, отримані із зовнішнього середовища, перетворюються на кінцевий продукт чи послуги, що згодом надходять споживача. Значна увага приділяється необхідності оновлення підходів до економічної діагностики, реінжинірингу бізнес-процесів, використання BSC, цифрових технологій управління та BIM-рішень з метою оцінки продуктивності операційних систем будівельних підприємств.

Отже, актуальність дисертаційного дослідження зумовлена зростаючими вимогами до підвищення ефективності, адаптивності та конкурентоспроможності в умовах цифрової трансформації економіки,

зростаючим значенням інноваційних технологій, а також необхідністю швидкого реагування на нестабільність зовнішнього середовища, зокрема спричинену воєнними обставинами. Саме ці аспекти зумовили актуальність теми дисертаційного дослідження Кричевської Ю.В., визначили його мету та основні завдання.

2. Думка про відповідність змісту дослідження паспорту спеціальності 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Зміст і напрям досліджень, представлених у дисертації, узгоджуються з паспортом спеціальності 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) та відповідають таким пунктам:

- фінансово-економічні результати діяльності підприємства: конкурентоспроможність підприємства на внутрішньому ринку; управління виробничо-господарською діяльністю підприємства (менеджмент);
- функції і технологія управління підприємством (менеджмент);
- види планування: стратегічне, тактичне планування та оперативно-календарне планування, бізнес-планування.

3. Оцінка узгодженості змісту дисертаційної роботи тематиці виконуваних в КНУБА науково-дослідних робіт.

За своєю метою та змістом дослідження, представлені в дисертаційній роботі, відповідають напрямам науково-дослідних робіт, що виконувалися в КНУБА. При опрацюванні теми № 0115U000860 «Розбудова сучасного аналітичного інструментарію девелоперського управління підрядним будівництвом» авторка розробила і впровадила оновлені науково-прикладні підходи до виявлення проблемних зон та деструктивних ланок в операційній системі будівельного підприємства. При опрацюванні теми № 0121U111793, КНУБА «Розвиток управлінської взаємодії інституційних учасників девелоперських проєктів» авторка – при опрацюванні цієї теми розробила та впровадила рішення щодо того, як інтеграція інтересів зовнішніх стейкхолдерів може впливати на оцінку операційної системи будівельного підприємства (ОС-БП), а також як ці інтереси повинні враховуватися при плануванні змін та розвитку системи.

Отже, в рамках зазначених НДР в КНУБА авторкою розроблено і впроваджено на практиці елементи наукового забезпечення бізнес-процесів модернізації операційної системи будівельних підприємств (далі – ОС-БП).

Отримані результати були адаптовані для підвищення конкурентоспроможності підприємства у його ринковому сегменті будівельних робіт і послуг.

4. Оцінка рівня достовірності та обґрунтованості результатів та висновків дослідження. Наукові положення, висновки та рекомендації дослідження визнані обґрунтованими та достовірними, відповідаючи встановленим вимогам. Вони ґрунтуються на раціональній методичній основі, яка об'єднує такі елементи: вартісно-орієнтоване управління, BIM- та fuzzy-технології, платформа BSC, а також компоненти CVP-, ABC- та SWOT-аналізу, індикативний, ресурсно-витратний, нечітко-логічний і KPI методи. Така методологічна база забезпечує точну та зручну формалізацію оцінки стану продуктивності операційної системи будівельного підприємства (ОС-БП). Запроваджена автором методична основа дозволила визначити, що система оцінювання повинна включати показники, для розрахунку яких використовуються як внутрішньо-управлінська облікова інформація, так і спеціальні апаратні та статистичні вимірювання. Це дало змогу комплексно оцінити ефективність використання як окремих елементів, так і функціонування операційної системи в цілому. Автор також підтвердив висновок щодо доцільності врахування можливостей мультиплікативного впливу різних результатів діяльності на функціонування та розвиток підприємства. Постійне зростання мінливості та невизначеності в господарському середовищі обумовлює необхідність застосування узагальнюючого підходу для визначення результативності через впровадження системи збалансованих показників оцінки.

Отже, переваги авторського підходу до оцінки стану операційної системи будівельних підрядних підприємств полягають у комплексному використанні різноманітних універсальних і спеціальних методів дослідження, що дозволяють всебічно оцінити ефективність операційної системи. Використання комплексного набору методів (SWOT-аналіз, статистичне моделювання, факторний економічний аналіз, KPI тощо) дозволяє отримати точніші та достовірніші результати. Методичний базис дослідження позитивно вплинув на рівень достовірності та обґрунтованості наукових результатів, оскільки забезпечує системний підхід, де різні методи доповнюють один одного і дозволяють отримати більш повну та збалансовану картину стану операційної системи будівельного підприємства.

5. Оцінка відповідності змісту та структури дослідження встановленим вимогам. Критичний аналіз тексту дисертації доводять їх відповідність встановленим нормативам та кваліфікаційним вимогам.

При виконанні досліджень 1 розділу дисертації «Теоретико-методичні основи оцінки операційної системи підприємства-стейкхолдера будівництва» авторка дослідила поняття продуктивності та ефективності операційної системи і виявила, що ці категорії є основними характеристиками, які передбачають створення системи оцінювання операційної діяльності будівельного підприємства. Вони зосереджуються на визначенні результату управління потоком «вхід-переробка-вихід», що повинно ґрунтуватися на оптимальному співвідношенні усіх елементів. У зв'язку з цим, у подальшому ці поняття розглядаються як синонімічні та взаємозамінні. Автор також визначила місце проєкту як ключового елементу операційної системи будівельного підприємства, що являє собою послідовність взаємопов'язаних операцій, спрямованих на досягнення конкретного результату в межах певного часу та за встановлених ресурсних обмежень. У першому розділі автор розробила значно вдосконалену теоретичну модель системи оцінки операційної системи будівельного підприємства (ОС-БП), яка є інтеграцією таких компонентів: а) об'єктної; б) методико-алгоритмічної; в) цільового призначення ЕУО як інструменту для прийняття рішень; г) компоненти для виявлення очікуваних трендів і характеристик зростання конкурентоспроможності підприємства. Ці компоненти системи побудовані таким чином, щоб забезпечити ОС-БП оптимальні умови для синхронізації ресурсів і робочих процесів, сприяючи ефективному виконанню завдань (проєктів і робіт) різного масштабу та складності в рамках мульти-проєктного управління.

На основі досліджень, проведених у другому розділі роботи «Формування оновленого методичного підходу до економіко-управлінської оцінки операційної системи підприємств-виконавців будівельних проєктів», автором було визначено, що система оцінювання повинна включати показники, значення яких розраховуються як за допомогою внутрішньо-управлінської облікової інформації, так і через спеціальні апаратні та статистичні вимірювання. Це дозволяє здійснити комплексну оцінку ефективності використання окремих елементів та загальної ефективності функціонування операційної системи підприємства. У цьому ж розділі автор запропонувала набір показників для оцінки продуктивності операційної системи будівельного підприємства, що ґрунтуються на трьох основних етапах операційної системи: «вхід – переробка – вихід». Для кожного етапу запропоновано використовувати

окремі показники, які максимально відображають продуктивність відповідного елемента, насамперед: а) рівень функціонування системи надходжень, що характеризує «вхід» в операційну систему будівельного підприємства; б) рівень функціонування виробничої системи, що відображає «переробку» в операційній системі; в) рівень функціонування збутової системи, що для БП трансформується у – комплекс бізнес-процесів «здавання» виконавцем готових робіт девелоперу, згідно з вимонгами, обумовленими змістом «контракту на суб-підряд».

Третій розділ дисертації *«Науково-прикладне забезпечення економіко-управлінської оцінки та реінжинірингу операційної системи підприємств-стейкхолдерів будівництва»* відобразив зміст обґрунтованого автором інструментарію та комплексу програм для оцінки поточного стану операційної системи будівельного підприємства та вибору (в разі потреби) модифікованої конфігурації цієї системи для певного будівельного підприємства. У цьому розділі представлена аналітична платформа оцінки ОС-БП, яка базується на комплексному підході з економічних, управлінських та ресурсних показників, об'єднаних у шість основних груп: 1) стратегічна та оперативно-тактична готовність операційної системи та організація управління будівельним підприємством; 2) економічні показники, такі як рівень рентабельності, показники прибутковості (чистий та операційний прибуток), динаміка витрат, дебіторська та кредиторська заборгованість; 3) локальні характеристики ОС-БП, пов'язані з виконанням робіт і проектів в рамках господарського портфеля, включаючи чистий грошовий потік, ефективність прийняття рішень, тривалість проектів, якість планування та контролю, а також дотримання термінів і бюджетів; 4) ресурсні показники, такі як коефіцієнт завантаження обладнання, ефективність використання матеріальних і трудових ресурсів, рівень плинності кадрів, доля сучасних технологій у виробничих процесах; 5) іміджеві та соціальні показники; 6) індикатори інноваційності та рівень застосування цифрових технологій. У цьому ж розділі роботи наведено *важливий прикладний результат – комплекс програм*, які служать для аналітичної оцінки операційних систем будівельних компаній. Цей комплекс успішно інтегрується в управлінську практику і впроваджується через п'ять етапів. На першому етапі відбувається збір і узагальнення даних із фінансових, ресурсних та операційних підрозділів для визначення ключових показників ефективності (КРІ). Наступний етап передбачає порівняння фактичних результатів із запланованими з метою виявлення ризиків і зон з низькою продуктивністю. Третій етап включає детальне вивчення бізнес-процесів і проектів для аналізу

причин відхилень, затримок, перевитрат або проблем із якістю. Четвертий крок оцінює, як виявлені недоліки впливають на загальні результати підприємства, а також визначає ділянки з найбільшим потенціалом для покращення через реінжиніринг процесів. На останньому етапі розробляються рекомендації щодо оптимізації операційної системи з урахуванням економічної доцільності, ресурсних обмежень і технологічних можливостей. Практичне застосування цього підходу в управлінні будівельними проектами довело його ефективність: система забезпечує всебічний аналіз діяльності підприємства, виявляє слабкі місця та допомагає визначити напрямки для подальшого розвитку ОС.

6. Систематизація визначальних результатів здобувача, які визначають наукову новизну дисертаційної роботи. Визначальними результатами здобувача, які визначають рівень наукової новизни дисертації, слід вважати наступні:

6.а) обґрунтовано сучасні підходи до місця економіко-управлінської оцінки в системі управління операційною системою будівельного підприємства. Визначено, що система оцінювання ЕУО-ОС-БП має забезпечити ефективну синхронізацію ресурсів та робочих процесів для виконання завдань різного масштабу і складності, що дає змогу підприємству працювати максимально ефективно в умовах мульти-проектного управління та сприяє досягненню стратегічних цілей і зміцненню конкурентних позицій на ринку будівельних послуг. Оцінка операційної системи підприємства побудована на принципі управління потоками від вхідних ресурсів до вихідних результатів і включає взаємопов'язані операції, що спрямовані на збільшення вартості активів та підвищення ефективності операційної системи в процесі життєвого циклу компанії;

6.б) авторкою вдосконалено науково-методичний підхід до функціональної структури ЕУО для операційних систем, зокрема її діагностично-коригувального аспекту. Виокремлено основні функції ЕУО-ОС-БП як інструменту, що забезпечує досягнення оптимального балансу між продуктивністю, ефективністю та відповідністю вимогам стейкхолдерів як у внутрішньому, так і в зовнішньому середовищі підприємства. Діагностична функція ЕУО-ОС-БП полягає в безперервному моніторингу впливу як зовнішніх, так і внутрішніх факторів на діяльність компанії, включаючи зміни в вимогах замовників, ринкових умовах, конкурентному середовищі та технологічних тенденціях. Коригувальна функція націлена на оперативне внесення змін до операційних процесів у відповідь на виявлені відхилення або

зміни в стратегічних орієнтирах підприємства. Адаптивна функція забезпечує гнучкість операційної системи, зокрема інтеграцію новітніх технологій (BIM, 3D-друк, віртуальна та доповнена реальність), а також оптимізацію робочих процесів з урахуванням актуальних ринкових викликів. Взаємодія цих функцій гарантує керівництву підприємства досягнення високих результатів у роботі операційної системи в умовах змінного середовища та підвищує конкурентоспроможність компанії як виконавця будівельних проєктів. До методичного базису дослідження залучено новітню комбінацію універсальних та спеціалізованих методів, серед яких абстрагування, узагальнення, індукція, дедукція, а також системний, процесний і операційний підходи для побудови теоретичних основ і моделі оцінки. Для оцінки сильних і слабких сторін ОС-БП враховано вплив стейкхолдерів за допомогою SWOT-аналізу, спостереження, опитувань та інтерв'ю. Для аналізу результативності застосовані оптимізаційні методи, факторний і статистичний аналіз, індикатори продуктивності, а також BIM-технології і Matlab Tools;

6.в) принципово вдосконалений науково-методичний підхід інтегрованого використання цифрових і управлінських технологій в рамках ЕУО-ОС-БП. Використання BIM-технологій дозволяє автоматизувати моніторинг процесів і синхронізувати дані проєктів, будівництва і експлуатації для покращення управління створенням вартості. Інтернет речей (сенсори) сприяють підвищенню ефективності процесів, відстежуючи стан обладнання і умов праці. Для формалізованого опису стану ОС-БП у межах ЕУО розроблена система динамічних метрик;

6.г) обґрунтовано індикативно-аналітичний комплекс для виявлення проблемних зон, тенденцій і можливостей розвитку операційної системи БП. Оцінка охоплює показники в шести групах: готовність операційної системи, економічні показники, характеристики операційних систем за видами робіт і проєктів, ресурсні показники, іміджеві і соціальні аспекти, інновації і цифрові технології. Для кожного індикатора встановлені діапазони значень, що відповідають оцінкам від "незадовільний стан" до "абсолютна надійність";

6.е) модернізований концептуально-теоретичний аналіз категорії «операційна система підприємства» – в контексті досліджуваних будівельних підрядних підприємств передбачав розгляд їх операційної системи як комбінованої мульти-проєктної ОС-БП. Це означає, що операційна система є складною економічною, управлінською, ресурсно-логістичною та організаційно-технологічною структурою, яка об'єднує характеристики як детермінованих, так і стохастичних систем, забезпечуючи ефективне виконання

робіт у рамках кількох різних будівельних проєктів одночасно.

6.д) комплекс програм для економіко-управлінського оцінювання операційних систем. Застосування комплексу здійснюється через п'яти-етапний алгоритм, що включає інтеграцію даних для визначення КРІ, порівняння фактичних і запланованих результатів для виявлення відхилень, аналіз бізнес-процесів для пошуку причин проблем, оцінку впливу на загальну ефективність підприємства та формування рекомендацій для вдосконалення операційної системи. Результати дослідження показали, що застосування цієї системи дозволяє комплексно оцінити стан операційної системи, виявити її слабкі місця та сприяти подальшому покращенню.

Інноваційність змісту означених вище компонент наукової новизни дисертації «Економіко-управлінська оцінка операційної системи підприємства-стейкхолдера будівництва» дозволяють оцінити рівень наукової новизни дисертації в цілому як високий та належно відповідний встановленим вимогам.

7. Висновок щодо наукової новизни дисертаційної роботи в цілому.

Рівень наукової новизни дисертації Кричевської Ю.В. оцінено як відповідний кваліфікаційним вимогам МОН України, «Порядку присудження наукових ступенів» (схвалений Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013р. № 567, із змінами, в поточній редакції) та Постанови Кабінету Міністрів України № 1197 від 17.11.2021 р. «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів».

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає в наступному.

Обґрунтовано доцільність симбіотичного підходу в оцінці варіантів операційної системи будівельних підприємств (ОС-БП) та напрямів її оновлення. Аналітичний інструментарій оцінювання успішності діючої на будівельному підприємстві операційної системи та її структуризації за функціонально-продуктовими та проектними підсистемами побудовано на ґрунті інноваційного сполучення ресурсного, індикативного підходів, BSC, вартісно-орієнтованого управління разом з прикладними пакетами fuzzy- та BIM- технологій. Інструментарій реалізує багато-етапну оцінку стану поточної конфігурації ОС-БП. *Провідною інновацією роботи є:* економіко-аналітична модель та інструментарій оцінки ефективності операційної системи будівельних підприємств, що сприяє підвищенню їх конкурентоздатності на ринку будівельних послуг і робіт, а також здійснювати оперативне коригування його економічної стратегії в умовах складного мульти-проектного середовища.

8. Оцінка теоретичної цінності дисертації. Система вимірювання продуктивності на будівельному підприємстві має вказати керівництву, коли виникає необхідність у плануванні і на якому рівні треба втрутитися. Вона повинна надати інформацію, яка б доповнювала інші системи вимірювання результативності виробничої діяльності. Ця система має вказати, коли й куди необхідно спрямувати зусилля, оскільки сама система не може приймати рішень і недостатня для того, щоб зросла продуктивність. Оновлений автором науково-методичний та прикладний апарат оновлення та вибору ОС-БП по-новому дає відповіді на ці важливі питання, забезпечуючи наукове обґрунтування здатності будівельного підприємства до виживання, пристосування до ринкових змін і використання нових можливостей.

Теоретична цінність результатів роботи полягає в суттєвому розширенні концептуально-теоретичного та науково-методичного базису наукової галузі «економіка та управління підприємств» в частині оновлення підходів та економічних моделей оцінювання раціональності та дієвості операційних систем будівельних підрядних підприємств, які функціонують у багато-проектному просторі.

9. Практична цінність результатів здобувачки полягає в наступному. Результати дослідження, трансформовані в комплекс прикладних модулів, дозволили реалізувати гнучку та зручну в інтерпретації розрахункову базу індикації продуктивності результатів операційної діяльності БП для наступного продовження або коригування економічної стратегії в складно-структурованому мульти-проектному операційному полі. Як засвідчили впровадження результатів дисертації в практиці модернізації діяльності ряду будівельних підприємств м. Києва («Архітектурно-будівельні новації», «Альфа-сервіс» та «Фомальгаут-полімін»). Ці результати дозволили керівництву будівельним підприємствам-стейкхолдерам сформувати раціональну конфігурацію операційної системи підприємства, завчасно виявити та подолати складнощі в проходженні життєвого циклу підприємств, поліпшити порівняльну конкурентоспроможність підприємств на ринку будівельних девелоперських проектів. Оновлення операційних систем дозволили зазначеним підприємствам завчасно виявити та подолати складнощі в проходженні життєвого циклу підприємств, поліпшити порівняльну конкурентоспроможність як стейкхолдерів на ринку проектів будівництва. Окремі результати дослідження впроваджено в освітній процес КНУБА під час розробки навчальних матеріалів і викладання дисциплін «Спецкурс»,

«Інноваційне підприємство», «Економіка будівництва» та «Операційний менеджмент».

10. Висновок щодо повноти висвітлення змісту дисертації в друкованих працях. Оцінка рівня апробації результатів на науково-практичних конференціях. Встановлено достатньо-задовільний рівень висвітлення змісту дисертації у друкованих працях автора. Зміст результатів та висновків дисертаційної роботи Кричевської Ю.В. деталізовано висвітлено у 25 друкованих наукових працях, з яких 11 статей опубліковано в наукових виданнях, що входять до переліку фахових видань, затвердженого МОН України, та 12 праць апробаційного характеру. Важаю, що достатнім є рівень апробації змісту результатів дисертації на науково-практичних конференціях.

11. Відповідність дисертації вимогам «академічної доброчесності». Оцінка адекватності відображення змісту дисертації в авторефераті. Проведений аналіз тексту дисертації та публікацій на рівень наукової доброчесності не виявив некоректних залучень з текстів публікацій інших авторів, які б порушували вимоги «академічної доброчесності». За підсумками перевірки тексту дисертації системою «Anti- plagiarism v-15.257» виявлено, що авторська автентичність оригінальність тексту складає понад 95%. Незначна частка виявлених залучень пов'язана із використанням широкоживаних нормативів, понять та інших «лексем», що виявились необхідними при систематизації джерел літератури та викладу авторських інновацій в порівнянні з аналогами. Автореферат дисертації в межах встановленого обсягу - належно розкриває хід авторських наукових поглядів, ідей, результатів та висновків, дає належну уяву про інноваційність та методико-прикладні переваги запроваджених автором результатів.

12. Зауваження та дискусійні моменти щодо змісту дисертаційної роботи. Міркування щодо подальшого розвитку дослідження. Оцінюючи відповідність дисертаційної роботи Кричевської Ю.В. кваліфікаційним вимогам щодо кандидатським дисертаціям за спеціальністю 08.00.04, слід вказати дисертантці на ряд зауважень змістовного та редакційного характеру щодо змісту дисертації і автореферату, а також зосередити увагу щодо напрямів подальшого вдосконалення результатів:

- в першому розділі роботи для сильнішої аргументації авторських тверджень доцільно було б взяти кейси декількох країн та розглянути шляхи

трансформації операційної діяльності підприємств будівельно- інвестиційного комплексу під впливом адекватної економічної політики більш детально та комплексно. І на підставі таких трансформацій були б краще підкріплені міркування автора щодо векторів розвитку ОС-БП;

- в тексті першого розділу автором розглянуто вплив оновлених економічних механізмів на розвиток операційної системи будівельних підприємств в умовах воєнного часу та інфраструктурного відновлення. Увагу автора було зосереджено на наступних механізмах: Цільове фінансування та державні гранти; Державні гарантії та кредитні пільги; Механізм швидкого фінансування (Fast Track Funding); оновлені можливості щодо тендерних процедур та прискорення управління проєктами; гнучке управління ланцюгами постачання; оновлення містобудівних норм, спрощення процедур отримання дозволів на будівництво та введення в експлуатацію; впровадження «зеленого» будівництва; розширення можливостей державно-приватного партнерства. В якості зауваження авторові доцільно було б в одному абзаці інтегрувати вплив цих можливостей на трансформацію траєкторії БП та відповідну зміну конфігурації ОС-БП;

- в першому та другому розділах – відповідно на концептуально-теоретичному та методичному рівнях – автор узгоджує процеси змін ОС-БП із стадіями життєвого циклу підприємства. Опрацьовуючи різні концепції життєвого циклу, автор спирається більше на сутність бізнес-процесів, які віддані даному підприємству в певному будівельному девелоперському проєкті. Але при цьому відсутня інформація, чи зміниться принципово формат коригування життєвого циклу БП та операційної системи БП за умови переходу від формату девелопменту «built-to-suit» (найпоширенішому в будівництві України) до іншого концепту девелопменту? Треба відобразити, як це вплине на змісті взаємодії між будівельним підприємством як виконавцем та іншими інституційними учасниками проєктів?

- зважаючи, що переважна частина оцінки ОС-БП використовує фінансово-економічні індикатори, то, зрозуміло, автор при формуванні методичного підходу спирався також і на платформу вартісно-орієнтованого управління (VBM). Було б доцільно в тексті розділу надати інформацію про те, як традиційна 4-компонентна методологія VBM («оцінювання», «стратегія», «фінанси», «корпоративне управління») видозмінюється в даному методичному підході при сполученні з іншими складовими платформи (BSC, управління СГО) у застосуванні до потреб адміністрування та коригування діяльністю підприємств-виконавців будівельних проєктів;

○ зауваження по змісту опису результатів впровадження наукових інновацій в практиці адміністрування будівництва стосується наступного. Практичне спрямування дослідження полягає у вдосконаленні підходів до оцінки та управління операційними системами будівельних підприємств-підрядників, однак його реалізація потребує конкретизації механізмів адаптації запропонованих в роботі моделей та методик до реальних умов будівельного ринку. Хоча запропонована система економіко-управлінської оцінки дозволяє виявляти слабкі місця та потенціали вдосконалення, відсутня деталізація впровадження інструментів у різних організаційних структурах підприємств, що може ускладнити практичне застосування. Додатково варто приділити увагу розробці алгоритмів інтеграції отриманих оцінок у процес ухвалення управлінських рішень та формуванню практичних рекомендацій щодо оперативного коригування стратегії роботи підрядників у змінних ринкових умовах;

○ редакційне зауваження щодо автореферату. Надана у вступі до дисертації (та в авторефераті) загальна характеристика наукової новизни дослідження дещо переобтяжене, у тому числі за рахунок надто широкого застосування специфічної термінології, що в кінцевому рахунку ускладнює сприйняття ключових ідей дослідження;

○ практичні рекомендації для подальшого вдосконалення результатів дисертації. Недостатньо докладно викладені положення дослідження, що можуть зацікавити практиків з огляду на реалізацію результатів комплексу програм «ЕУО-ОС-БП-ІНТЕГРАЦІЯ» (пп.3.3 розділ 3), яка дозволяє забезпечити якісні інформаційні потоки для прийняття оптимальних управлінських рішень, зокрема, щодо оцінювання та встановлення необхідного рівня впливу державних інституцій та обґрунтування детермінант інвестиційного контролінгу й бюджетування проектів на ринку комерційного житлового, соціального та інфраструктурного будівництва. Названий недолік, очевидно, пояснюється необхідністю вмістити у регламентований обсяг усі дисертаційні здобутки і не може бути підставою для загального критичного оцінювання винесеної на захист роботи.

Зазначені зауваження до дисертаційної роботи загалом не зменшують її теоретичної та практичної цінності, не знижують загальної позитивної оцінки, а більшою мірою слугують імпульсом для дискусії, дають поштовх до подальших досліджень з визначеної теми.

13. *Загальний висновок.*

Є всі підстави оцінити дисертаційну роботу «Економіко-управлінська оцінка операційної системи підприємства-стейкхолдера будівництва» як актуальне, завершене науково-прикладне дослідження, яке за рівнем наукової новизни, теоретичної і практичної цінності, іншими ознаками належно відповідає всім кваліфікаційним вимогам, які висуваються до кандидатських дисертацій за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Одержані дисертанткою результати є науково обґрунтованими, достовірними та в цілому слугують вирішенню назрілого науково-прикладного завдання оцінки продуктивності операційної системи для підприємств-стейкхолдерів будівництва. Дисертаційна робота «Економіко-управлінська оцінка операційної системи підприємства-стейкхолдера будівництва» відповідає вимогам МОН України, пп. 9,11,13,14 «Порядку присудження наукових ступенів» (затвердженого Постановою Кабінету міністрів України №567 від 27.07.2013 р.), та п.2 Постанови Кабінету Міністрів України № 1197 від 17.11.2021 р. «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів» (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ №502 від 19.05.2023 та № 507 від 03.05.2024). Це дає підстави вважати, що автор дисертаційної роботи Кричевська Юлія Василівна заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

ОФІЦІЙНИЙ ОПОНЕНТ

докт. екон. наук, професор,
завідувач кафедри економіки,
підприємництва та туризму

Поліського національного університету

Наталія ВАЛІНКЕВИЧ

